

יום ראשון כ"ה כסלו

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' ז, פרק ג והנה... עד עמ' 14, ופחדו.

44 שאין בה עדיין גבולות ברורים של רוחב, אורך וכו'. זה נקרא גם
45 "ברק המבריק", הברקתו של השכל, הארתה של ההבנה. משל למי
46 שמתייגע לתרץ קושיא מסויימת, ולפתע מבריק רעיון במוחו,
47 שבהתאם לסוגיא ולסברא מסויימות, אפשר לתרץ את הקושיא –

48 הנה ברעיון ראשוני זה של
49 הארת השכל, חסרה עדיין
50 התפיסה הבהירה כיצד ואיך
51 מתורצת הקושיא, יש כאן
52 רק נקודת יסוד כללית
53 לפירוק הקושיא. לאחר מכן
54 בא "כוח הבינה" ומפריד
55 ומבהיר את הפריטים
56 השונים הגלומים בנקודת
57 החכמה, וכך מצטייר בעיניו
58 בנינו השלם של השכל לכל
59 רוחבו ואורכו וכו'. זהו ענינו
60 של כוח הבינה – "מבין דבר"
61 מתוך דבר¹, "שמתוך דבר",
62 ממה שהיה ב"תוך",
63 בפנימיות ההמצאה של "כוח

64 החכמה", הוא "מבין דבר" – הוא מבין את כל היקפו של השכל. אחרי
65 שאדם מבין כבר היטב את השכל לכל פרטיו, עליו להתעמק בהבנת
66 השכל, להתקשר ולהתאחד עמו בצורה כזו שהוא מרגיש חוש בו,
67 ולא רק שמבין אותו. כך נהיה האדם מושפע מהשכל. ואז, אם השכל
68 עוסק ב"טוב" שבדבר מסויים – יעורר באדם המשכיל, משיכת הלב
69 ואהבה לאותו דבר. ואם השכל עוסק בצד הלא-טוב שבדבר – יעורר
70 באדם את הנטיה לפחד ולברוח מאותו דבר. כוח זה של "התעמקות",
71 "התקשרות" ו"הרגשה" – נקרא בשם "דעת", מלשון "והאדם ידע"².
72 **ובאור הענין, פי הנה השכל שפנפש המשכלת, – למדנו הרי,**
73 **ש"שכל" הוא שם כללי על שלשת כוחות חב"ד. על איזה כוח מהם**
74 **הוא מדבר כאן? – הוא מסביר מיד, שהוא המשכליל כל דבר –**
75 **מדובר כאן על כוח ההבנה הראשון. הנקודה, ה"ברק המבריק",**
76 **שעדיין אין בו פרטים וקוים בהירים של השכל, והוא נקרא בשם**
77 **"חכמה", "פחמה". – כלומר, כוח כזה שעדיין שואלים עליו "מה"?**
78 **מה הוא? שכן, אין כוח זה פועל עדיין במלוא היקפו ובהירותו,**
79 **וכשמוציא פחו אל הפעל, שמתבונן בשכלו להבין דבר לאשורו**
80 **– לכל פרטיו, היוצרים בנין שלם של אותו שכל, לאורכו ולרוחבו.**
81 **"אורך" היינו: הורדת השכל ממעמדו הגבוה והבלתי מושג, למעמד**
82 **נמוך יותר, כדי שיהיה מובן יותר. כמו ה"משלים" שממשילים על**
83 **דבר שכל, על-ידם ממשיכים ו"מאריכים" את השכל לדרגה נמוכה**
84 **יותר, כדי שיהיה קל יותר לתלמיד להבין אותו. באם המשל המובא,**
85 **עדיין עמוק מדי להבנתו של התלמיד, מן ההכרח להביא משל נוסף**
86 **על המשל הראשון, ובכך מתהווה ירידה נוספת של השכל (כמו**

1 **פרק ג. בפרק השני הסביר רבנו הזקן, שלכל אחד מישראל, יש נפש אלקית,**
2 **שהיא חלק אל-ר"ה ממעל ממש, והיא כלולה משלש בחינות: נפש, רוח ונשמה.**
3 **בפרק השלישי, אותו אנו עומדים ללמוד, תבוא הסברה מפורטת יותר על**
4 **כוחותיה הפנימיים של הנפש האלקית:**

5 **והנה, כל בחינה ומדרגה**
6 **משלש אלו: נפש רוח**
7 **ונשמה – כלולה מעשר**
8 **בחינות, – כל אחת**
9 **מהשלש, גם הנפש, גם הרוח**
10 **וגם הנשמה – מורכבת**
11 **מעשרה כוחות שונים, שהם**
12 **בנגד עשר ספירות**
13 **עליונות שגשתלשלו מהן,**
14 **– עשרת הכוחות מקבילים**
15 **לעשר הספירות שלמעלה**
16 **המהוות מקור להן, ומזהם**
17 **נובעים, הנחלקות לשתיים,**
18 **– עשר ספירות אלה**
19 **מתחלקות לשתי קבוצות –**
20 **שתי: שלש אמות ושבע**

21 **כפולות; – שלש הספירות העליונות יותר, נקראות בשם "אמות" –**
22 **מלשון "אם", מפני שהן מהוות עיקרן ומקורן של שאר שבע**
23 **הספירות, כדוגמת האם שהיא מקור לילדיה. ושבע ספירות, שהן**
24 **שבע המדות, נקראות "כפולות", מפני שהן באות לידי ביטוי בשני**
25 **אופנים. פרוש, – אלו מהן נקראות "אמות" ואלו "כפולות"? חכמה**
26 **בינה ודעת, – נקראות "אמות", ושבעת ימי הבנין: חסד גבורה**
27 **תפארת כו'. – שבע המדות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד,**
28 **מלכות, שהן ה"כפולות" נקראות גם "שבעה ימי הבנין". שכן, על יין**
29 **ברא הקב"ה את העולם בששת ימי בראשית, כל יום באמצעות מדה**
30 **אחרת: ביום ראשון פעלה מדת החסד, ביום שני – גבורה, וכך**
31 **הלאה. וכשם שהספירות העליונות נחלקות לשני חלקים כלליים**
32 **וכך בנפש האדם, – גם בעשרת כוחות הנפש קיימת החלוקה,**
33 **שנחלקת לשתיים: שכל ומדות. השכל – במובנו הכללי, פולל:**
34 **חכמה בינה ודעת, והמדות הן: אהבת ה' – הביטוי הפנימי של**
35 **מדת החסד, ופחדו ויראתו – הביטוי הפנימי של מדת הגבורה,**
36 **ולפארו כו'. – ביטוייה של מדת התפארת. וחכמה-בינה-דעת**
37 **נקראו אמות ומקור למדות, פי המדות הן תולדות חכמה**
38 **בינה-דעת: – להבהרת המושגים "חכמה", "בינה", "דעת", שבנפש,**
39 **בהם דנים הרבה בפרקים הבאים – ולהלן נציין אותם בשם "חב"ד" –**
40 **נביא כאן הסבר קצר: "כוח החכמה" מייצג את הרעיון הראשוני,**
41 **בסיסי, של הבנת השכל, את ה"נקודה" של השכל כולו. אמנם,**
42 **נקודת-שכל זו כוללת בתוכה כל הפריטים וכל המבנה של ההבנה,**
43 **אלא שהללו מרוכזים עדיין ב"נקודה", בצורה מוסתרת (כמו נקודה**

15 של השכל לאורכו ולרוחבו. ולעמקו, - כל שכל יש בו עומק ועומק
 16 בתוך עומק. וכשאדם מבין "שכל" כראוי לאורכו, לרוחבו ולעמקו,
 17 והוא מבין אותו, מתוך איזה דבר חכמה המשכל בשכלו - ממה
 18 שלפני זה היה בבחינת העלאת רעיון בלבד של "כוח החכמה" - צורה
 19 זו של הפרדת הפרטים, של
 20 נקודת השכל, ביסודיות,
 21 נקרא "בינה". - "בינה"
 22 מייצגת, איפוא, את הכוח
 23 המפרק את הפרטים של
 24 נקודת השכל "לאשורו
 25 ולעמקו", וְהֵן הֵם "אֵב" וְ"אֵם" - ה"חכמה" היא ה"אב" וה"בינה"
 26 היא ה"אם", המולידות אהבת ה' ויראתו ופחדו. - אהבת ה'
 27 ויראתו הן מקבוצת ה"מדות" שבנפש, הנולדות מן השכל. כיצד הן
 28 נולדות מהשכל?

1 שנאמר בשלמה המלך: "ידבר שלשת אלפים משל", שלמה המלך
 2 נתן שלשת אלפים משלים על מושכל אחד. כדי שהחכמה כפי שהבין
 3 אותה שלמה המלך תוכל להיקלט בהבנתו של האדם הפשוט, נדרש
 4 ממנו לומר שלשת אלפים משלים, משל ראשון על השכל עצמו,
 5 ולאחר מכן משל על המשל
 6 הראשון, וכך הלאה, משל
 7 אחרי משל, עד שלשת
 8 אלפים משלים. זהו מובנו
 9 של "אורך" בשכל - הירידה
 10 הארוכה של השכל לדרגות
 11 הנמוכות ביותר. "רוחב" בשכל הוא: התפשטותו של השכל לרוחב -
 12 המספר הרב של הפרטים מהם מורכב השכל; כמו כן ענפיו המרובים
 13 של השכל, ולמשל שמשכל מסויים בעיני טריפות נבנית סברא
 14 שנוגעת לדיני ממונות. זהו פירוש המושג "לאשורו" - בנינו השלם

ליקוטי אמרים

דבר חכמה המושכל בשכלו נקרא בינה והן הם אב ואם המולידות אהבת ה' ויראתו ופחדו

יום שני כ"ו כסלו

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 14, כי השכל... עד עמ' 14, וענפי':

53 ולהתבושש, מגדלתו ותברך שאין לה סוף ותכלית, ופחד ה'
 54 בלבד. - עד כאן דובר על ההתבוננות בגדולתו של הקב"ה, המביאה
 55 ומעוררת יראה ופחד - ביטוייה של מדת הגבורה. ושוב -
 56 ההתבוננות בגדולת ה' מביאה גם להתעוררות מדת החסד,
 57 כשההתבוננות היא ב"טוב"
 58 שבאלקות, יתלהב לבו
 59 באהבה עזה כרשפי אש,
 60 כחשיקה וחפיצה ותשוקה
 61 ונפש שוקקה, - ביטויים
 62 שונים של אהבה שלכל אחד
 63 מהם מובן שונה, לגדלת
 64 אינסוף ברוך הוא. -
 65 כלומר, שבמקרה המדובר
 66 מעוררת ההתבוננות אהבה
 67 חזקה להקב"ה, והיא פלות
 68 הנפש, - אהבה זו עשויה
 69 להתלקח בצורה כזו,
 70 שהנפש תכלה מרוב אהבה,

29 כי השכל שבנפש המשכלת, כשמתבונן ומעמיק מאד בגדלת
 30 ה', איך הוא "ממלא כל עלמין" - ממלא כל העולמות באור
 31 אלקי ובוהיות - כמו הנשמה הממלאת ומחיה כל חלקי ואברי הגוף.
 32 אור וחיות אלקי זה מתלבש ומתאחד בכל בריה והוא מותאם
 33 לתכונתו המיוחדת של כל
 34 נברא, ו"סובב כל עלמין"
 35 - אור וחיות אלקי שלמעלה
 36 מהיכולת להתלבש בתוך
 37 העולמות; מדובר כאן באור
 38 אלקי הפועל בצורה
 39 "עקיפה", בדרך מקיף. או
 40 כשמתבונן בעיניו של "כלא
 41 קמיה בלא חשיב" - איך
 42 שכל הבריאה נחשבת
 43 לכולם לגבי הקב"ה.
 44 ההתבוננות בגדולתו של
 45 הקב"ה, איך שכל הנבראים
 46 בטלים לגביו באופן מוחלט,

ליקוטי אמרים

כי השכל שבנפש המשכלת כשמתבונן ומעמיק מאד בגדולת ה' איך הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין וכולא קמיה בלא חשיב נולדה ונתעוררה מדת יראת הרוממות במוחו ומחשבתו לירא ולהתבושש מגדולתו ית' שאין לה סוף ותכלית ופחד ה' בלבו ושוב יתלהב לבו באהבה עזה כרשפי אש בחשיקה וחפיצה ותשוקה ונפש שוקקה לגדולת אין סוף ב"ה והיא כלות הנפש כדכתיב נכספה וגם כלתה נפשי וגו' וכתוב צמאה נפשי לאלהים וגו' וכתוב צמאה לך נפשי וגו' והצמאון הוא מיסוד האש שבנפש האלהית וכמ"ש הטבעיים וכ"ה בע"ה שיסוד

47 היא על-ידי התעמקות מחשבתו, באחד מהענינים האמורים,
 48 בגדולתו של הקב"ה, ואז: נולדה ונתעוררה מדת יראת הרוממות
 49 במוחו ומחשבתו, לירא ולהתבושש - "יראת בושת", יראה הבאה
 50 וחודרה בבושה, כמי שמפחד מחכם וצדיק גדול - הרי זו יראה
 51 המתבטאת גם בבושה ויראת הכבוד שיש לו כלפי גדולתו של אותו
 52 חכם וצדיק. כך גם כאן, מביאה ההתבוננות בענינים האמורים לירא

3. מלכים א ה, יב. 4. "יראה" רומזת על מורא, המורגש (בעיקר) במוח, יראה "מובנת" ואילו "פחד" הוא כשזה כבר מורגש בלב. לכן בתחילת הפרק, כשהוא מפרש את ה"מדות" באופן כללי, הוא מזכיר בתחילה "פחד" ולאחר מכן "יראה". שכן, פחד שבלב הוא יותר בחינת "מידה" מאשר יראה במוח - מאחר שמקומן של המדות הוא הרי בלב. ואילו כאן, בדבריו אודות המדות כפי שהן נולדות ומתגלות מהשכל - הוא מזכיר בתחילה "יראה" ולאחר מכן - "פחד", שכן, בסדר ההולדה מהשכל, נוצרת בתחילה היראה במוח, ולאחר מכן היא הופכת לרגש של פחד בלב. תהלים פד, ג. 6. שם, מב, ג. 7. שם, סג, ב.

1 הטבעיים, וכן הוא בעץ חיים, שיסוד האש הוא בלב, ומקור
2 המים והליחות מהמת, וכמו שכתוב בעץ חיים שער נ, שהיא
3 בחינת חכמה, שנקרא מים שבנפש האלהית. – הלב שהוא מקום
4 הרגשות, הוא חס יסוד האש, ואילו המוח, מקומו של השכל המתון
5 והמחושב – הוא קר. כמו
6 שרואים במוחש, ההבדל
7 שבין מי שהוא בעל לב לבין
8 מי שהוא בעל מוח. כך גם
9 לגבי המוחין והמדות של
10 הנפש האלקית: החוס
11 וההתלהבות של האהבה
12 באים לידי ביטוי בלב, ו
13 ומבחינתו של הלב, יכול
14 האדם להגיע עד לידי כלות
15 הנפש. ואילו המוח הוא קר
16 ומיושב. ואותה הבנה מתונה
17 ומחושבת שכוונתו של
18 הקב"ה היא שתהיה דוקא
19 נשמה בגוף, כדי לקיים תורה
20 ומצוות – מצננת את האש
21 שבלב, ואינה מרשה לאדם

22 להגיע לכלות הנפש. עד כאן דובר כיצד שתי המדות יראה ואהבה
23 נולדות מ"חכמה" ו"בינה". ושא"ר המדות בלן הן ענפי היראה
24 והאהבה ותולדותיהן, כמו שכתוב במקום אחר. – ממילא מובן
25 גם איך נולדות שאר חמש המדות מ"חכמה" ו"בינה". האמור לעיל
26 מסביר לנו מדוע "חכמה" ו"בינה" נקראות "אב" ו"אם" של המדות:
27 מההתבוננות של "חכמה" ו"בינה" נולדות המדות. חכמה נקראת
28 "אב": כשם שבטיפת מוח האב ישנם כבר כל פרטי האברים של
29 הילוד, אלא ששם הם בצורה עדינה ומוסתרת – כך גם בנקודת
30 ה"חכמה", ישנה כבר, בצורה מוסתרת, כל פרטי השכל בו הוא
31 מתבונן. וכשם שה"אם" מביאה את פרטי אבריו של הילוד לידי גילוי
32 והתגשמות – כך כוח ה"בינה" מפריד ומגלה כל פרטיו של השכל,
33 ולכן נקראת בינה – "אם". אך עדיין לא הוסבר לנו מה תפקידו של
34 כוח הדעת בהולדת המדות. שכן, כאמור, גם דעת היא "אם" ומקור
35 למדות, ועל כך הוא מסביר: והדעת, הוא מלשון והאדם ידע את
36 תורה², והוא לשון התקשרות והתחברות, שמקשר דעתו בקשר
37 אמין וחקק מאד, ויתקע מחשבתו בחזק בגדלת אינסוף
38 ברוך-הוא, ואינו מסיח דעתו. – הוא מקשר בצורה חזקה את
39 ה"דעת" שלו, בכל מה שהבין, ומרכז את מחשבתו באותו ענין ואינו

מסיח דעתו ממנו. כי אף מי שהוא חכם ונבון בגדלת אין סוף
ברוך הוא, – גם אם הפעיל את ה"חכמה" ואת ה"בינה" בגדולת
הקב"ה, הנה אם לא יקשר דעתו ויתקע מחשבתו בחזק
ובהתקדה – לא יוליד בנפשו יראה ואהבה אמיתית, כי אם
דמיונות שוא. – רק יהיה

נדמה לו שיש לו יראה
ואהבה אמיתיות. ברם,
לאמיתו של דבר, בלי
הפעלתו של כוח הדעת, אין
לו מדות אלו, ועל כן הדעת
הוא קיום המדות וחייתן,
והוא כולל חסד וגבורה,
פרוש אהבה וענפייה
ויראה וענפייה: – מכאן,
שגם "דעת" היא "אם" ומקור
למדות. שכן, באמצעות כוח
ה"דעת" נולדות מדות חיות
ואמיתיות.

אחד מזקני חסידי הרבי
מוהרש"ב נשמתו עדין
מליובאוויטש, הרשב"ץ –

רבי שמואל בצלאל – הסביר פעם את כוח ה"דעת" כך: איכר החזיק
בחוותו "מלמד", שלימד את בניו. כפי שהדבר קרה כמעט תמיד, היה
האיכר יהודי פשוט, שגם לא היה ביכלתו לקרוא מכתב, ואחד
מתפקידיו של ה"מלמד" היה גם לקרוא את המכתבים המגיעים אל
האיכר. פעם אחת הגיע מכתב לאיכר בו מודיעים לו שאביו נפטר
לעולמו. האיכר הרי לא יכול היה לקרוא את המכתב, ומסר אותו
ל"מלמד" שיקרא לו את תוכנו. בשמעו את תוכן המכתב – נפל
האיכר והתעלף. נשאלת השאלה: האיכר הרי רק שמע את תוכן
המכתב מפיו של ה"מלמד". ואילו המלמד ידע את התוכן על-ידי
"ראיה", הוא עצמו ראה וקרא את המכתב – ולמעשה התעלף
האיכר, ולא ה"מלמד"? אלא, לגבי האיכר, הרי מדובר בקשר לאבא
שלו, לכן הוא חש והרגיש בדבר אחרת מאשר ה"מלמד". כך גם בני
שמבין היטב דבר שכל, הרי אפשרי הדבר, שהוא וה"שכל" הם שני
דברים נפרדים, וה"שכל" אינו משפיע עליו, אין זה ה"אבא" שלו.
ואילו, כשמשתמשים בכוח ה"דעת", על ידו הוא מתקשר ונעשה דבר
אחד עם ה"שכל" – שלא רק שהוא מבין את ה"שכל", אלא הוא גם
מרגיש וחש בו – משפיע אז ה"שכל" עליו, עד שהוא מתעורר באהבה
או ביראה, בהתאם לתוכן ה"שכל", זה נעשה ה"אבא" שלו.

יום שלישי כ"ז כסלו

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' ה, פרק ד ועוד... עד עמ' ה, לא תעשה.

79 בפרק הרביעי יוסבר שלנפש האלקית גם שלשה "לבושים", שלשה כלי שרת
80 וביצוע: מחשבה, דיבור ומעשה, בהם מתלבשת הנפש האלקית בשעה שהיא
81 חושבת, מדברת או עוסקת בעניני תורה ומצוות.

79 בפרק השלישי הסביר רבנו חזקן, שכל נפש אלקית יש בה
80 עשרה כוחות, המתחלקים לשני חלקים כלליים: "שכל"
81 ו"מדות".

47 בַּיְהִיָּדָעַת שֶׁבִּנְפֹשׁוֹ – המהוות יחד באופן כללי את כוח השכל
 48 וההבנה, מְלַבְּשׁוֹת בְּהִשְׁנֵת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא מְשִׁיג בְּפֶרְדִּים – פשט,
 49 רמו, דרוש, סוד, כְּפִי יְכַלֵּת הַשְּׁנֵתוֹ – כל אחד לפי כוח השגתו,
 50 אחד משיג יותר ואחד פחות, וְשֶׁרֶשׁ נִפְשׁוֹ לְמַעְלָה; – מה להבין,
 51 שכן, יש לפעמים אשר אחד

52 יש לו, מצד שורש נשמתו,
 53 שייכות לחלק ה"פשט"
 54 שבתורה, ומסוגל, לכן,
 55 להבין ענינים בתורה שיש
 56 להם שייכות ל"פשט", ויש
 57 אשר מצד שורש נשמתו
 58 הוא מסוגל יותר להבין את
 59 חלק ה"רמו", ה"דרוש" או
 60 ה"סוד" שבתורה. הרי
 61 כשאדם מבין בתורה עד
 62 כמה ששכלו יכול להשיג,
 63 מלובשות או החב"ד
 64 שבנפשו ב"מחשבה" והשגה
 65 של תורה. וְהַמְדוּת, שֶׁהֵן
 66 יִרְאָה וְאַהֲבָה וְעִנְיָתוֹ
 67 וְתוֹלְדוּתֵיהֶן – מְלַבְּשׁוֹת
 68 פְּקִיּוֹם הַמִּצְוֹת בְּמַעֲשֵׂה
 69 וְכִדְבוּר, שֶׁהוּא תִלְמוּד
 70 תּוֹרָה שֶׁכָּנְגַד בְּלִיָּו. – מה

71 שנאמר קודם, שבהבנת התורה מתלבש חלק השכל שבנפש,
 72 במחשבה – אינו דורש ביאור. שכן, הדבר מובן מאליו, שהשכל
 73 משיג את התורה באמצעות לבוש המחשבה דוקא. ברם, מה שנאמר
 74 כאן, שהמדות מתלבשות בקיום המצוות, על-ידי מעשה או דיבור
 75 של תורה – דורש ביאור: איזה קשר יש בין מדות אהבה ויראה, שהן
 76 רגש, ל"מעשה" ול"דיבור"? מקומן של המדות הוא הרי בלב – כיצד,
 77 איפוא, מתלבשות המדות ב"מעשה" המתבצע ביד למשל (כמו
 78 הנחת תפילין ביד), או ב"דיבור", בפה (בשעת לימוד התורה בכוח
 79 הדיבור)? על כך הוא מסביר ששלימות קיום המצוות, כלומר,
 80 שהמצוות תיעשה בשלימות מתוך רגש פנימי של חיות-נשמתית –
 81 זה בא דוקא מיראה ואהבה: כִּי הָאֱהָבָה הִיא שֶׁרֶשׁ כָּל רַמ"ח –
 82 (248), מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּמִמֶּנָּה הֵן נִמְשָׁכוֹת, וְכִלְעֵדָה אֵין לָהֶן קִיּוֹם
 83 אֲמִתִּי, – באם חסרה האהבה, חסר אז גם בקיומן האמיתי של
 84 המצוות, כִּי הַמְקַוֵּיָן בְּאֲמֵת הוּא הָאוֹהֵב אֵת שֵׁם ה' וְחַפֵּץ
 85 לְדַבְּקָהּ בּוֹ בְּאֲמֵת, וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבְּקָהּ בּוֹ בְּאֲמֵת, כִּי אִם בְּקִיּוֹם
 86 רַמ"ח פְּקוּדֵיָו, – 248 מצוות-העשה, שֶׁהֵם רַמ"ח אֲבָרֵין דְּמִלְכָּא
 87 – אבריו המלך, כְּכִיכּוֹל, כְּמֹ שֶׁכְּתוּב בְּמִקּוּם אַחֵר; – כמו, למשל,
 88 באבריו של אדם, משמש כל אבר כלי מיוחד לכוח מסויים של הנפש
 89 המתלבש באותו אבר: העינים הן כלי לכוח הראיה, האזנים – לכוח
 90 השמיעה, וכו' – כך גם כל מצוה משמשת כלי לפרט מסויים ברצונו
 91 של הקב"ה, הרצון העליון, המתלבש באותה מצוה. כי כל מצוה
 92 מייצגת את רצונו של הקב"ה לעשותה ואיך לעשותה – ממילא מובן

1 וְעוֹד יֵשׁ לְכָל נֶפֶשׁ אֱלֹהִית שְׁלֹשָׁה לְבוּשִׁים, – שלשה כלי שרת
 2 וביצוע המשמשים את הנפש כמו "לבוש", בגד, שאפשר ללבוש
 3 ואפשר לפשוט אותו: כשהנפש פועלת באמצעות שלשה כוחות
 4 אלה – היא מלובשת בהם, וכשאין היא משתמשת בהם – היא
 5 מופשטת מהם. וכשם

6 שהבגדים בהם לבוש האדם,
 7 מבליטים את יופיו וחשיבותו
 8 של האדם – כן גם כשהנפש
 9 משתמשת בכוחות
 10 "לבושים" האמורים – באים
 11 על-ידי-כך לידי ביטוי השכל
 12 או רגשות הנפש, שֶׁהֵם
 13 מְחַשְׁבָּה דְבוּר וּמַעֲשֵׂה שֶׁל
 14 תְּרִי"ג מִצְוֹת הַתּוֹרָה;
 15 שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם מְקַיֵּם בְּמַעֲשֵׂה
 16 כָּל מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, –
 17 בשעה שהוא מניח תפילין
 18 או מקיים מצוות ציצית
 19 וכדומה, וְכִדְבוּר הוּא
 20 עוֹסֵק בְּפִרוּשׁ כָּל תְּרִי"ג
 21 מִצְוֹת וְהַלְבוּתֵיהֶן, –
 22 דיבורו שקוע בלימוד
 23 התורה, שהיא פירושו של
 24 המצוות, ולמשל: מסכת

25 ברכות, בה מדובר אודות מצות ודיני ברכות; מסכת שבת – בה
 26 מדובר אודות מצות ודיני שבת, וכו', וּבְמַחְשְׁבָה הוּא מְשִׁיג כָּל מַה
 27 שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׁיג בְּפֶרְדִּים הַתּוֹרָה – או, הָרִי בְּלִלּוֹת תְּרִי"ג
 28 אֲבָרֵי נֶפֶשׁוֹ מְלַבְּשִׁים בְּתְרִי"ג מִצְוֹת הַתּוֹרָה; – שכן, כשם שישנן
 29 שש מאות ושלש עשרה (תרי"ג) מצוות בתורה, הנחלקות לשני
 30 סוגים: מאתיים ארבעים ושמונה – מצוות-עשה, ושלש מאות ששים
 31 וחמש מצוות-לא-תעשה, וכנגדן ישנם, בגוף האדם, מאתיים ארבעים
 32 ושמונה אברים, ושלש מאות ששים וחמשה גידים, שהם ביחד תרי"ג
 33 (613) – כך גם הנפש האלקית, יש בה שש מאות ושלשה עשר
 34 "אברים" רוחניים-נשמתיים, כל אבר כנגד מצוה מסויימת. וכשהנפש
 35 מקיפה, באמצעות שלשת לבושה (מחשבה, דיבור ומעשה) כל
 36 תרי"ג המצוות, הרי מלובשים אז כל תרי"ג אברי הנפש בכל תרי"ג
 37 המצוות – כל אבר של הנשמה במצוה שיש לו אליה שייכות פנימית
 38 (משום כך מדייק ומדגיש רבנו חזקן את המלה "כל": "כל מצות
 39 מעשיות", "בפירוש כל תרי"ג מצות התורה", "כל מה שאפשר לו
 40 להשיג" – שכן, אם שלשה הלבושים אינם מקיפים את כל תרי"ג
 41 המצוות, במצוה אחת אין הם עוסקים, נשאר אז חלק מסויים בנשמה
 42 בלי המצוה, בלי הלבוש, שלו). כל האמור הוא באופן כללי,
 43 שעל-ידי קיום כל המצוות, במעשה, דיבור ומחשבה, לבושה הנפש
 44 כולה בכל תרי"ג מצוות התורה – כאן יבוא הסבר מפורט על כל
 45 לבוש בנפרד ועל החלק בנפש המתלבש בו: וּבְפֶרְטוּת, – איזה חלק
 46 מיוחד בנפש מתלבש במחשבה, איזה בדיבור וכו': בְּחִינַת הַקְּמָה

1 שעלידי קיום המצוות, שהן ה"אברים" והכלים לרצון הקב"ה,
2 מתאחדים עם הקב"ה, בעל הרצון. הרי, שמדת האהבה להקב"ה,
3 מתלבשת בקיום המצוות והיא "פנימיותן" של המצוות, היא השורש
4 וכוח החיות לקיומן של רמ"ח מצוות העשה בשלימותן המלאה.

5 שכן, כשהוא מקיים את
6 המצוות כתוצאה מאהבתו
7 להקב"ה ומרצונו להידבק
8 אליו, נעשה אז קיום
9 המצוות בחיות ובעונג –
10 בשלימות; כמי שעושה דבר
11 לידידו מתוך אהבתו אליו,
12 הרי זה נעשה בחיות ובעונג.
13 וְהִירָאָה הַיָּהּ שֶׁרֶשׁ לְשֵׁם"ה
14 לֹא תַעֲשֶׂה, כִּי יֵרָא לְמֹרֵד

15 בְּמִלְךְ מַלְכֵי הַקְּדוֹשִׁימְרֹד־הוּא, – שציווה שלא לעשות
16 אותה עבירה – מדובר כאן בסוג יראה שהוא פחד מחומרת הצו
17 שלא לעבור אותה עבירה. או יִרָאָה פְּנִימִית מִזֶּה, שְׂמִתְבוּשָׁשׁ
18 מִגְּדֻלְתּוֹ, לְמִרְוֵת עֵינָיו כְּבוֹדוֹ וְלַעֲשׂוֹת הֶרַע בְּעֵינָיו, כֹּל תּוֹעֵבֶת
19 ה' אֲשֶׁר שָׂנֵא, הֵם הַקְּלִיפּוֹת וְסִטְרָא אַחְרָא, אֲשֶׁר יִנְיָקְתָם
20 מֵהָאָדָם הַתַּחְתּוֹן, וְאֵחִיּוֹתָם כּוֹ הוּא בְּשֵׁם"ה מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.
21 – כשאדם עובר על "לא-תעשה" ועובר חלילה עבירה, מקבלות
22 מכך ה"קליפות" ו"סטרא אחרא" – הצד האחר, המנוגד, של
23 הקדושה – יניקה וחיות. ומפני שהקליפות וסטרא אחרא מכסות על

אלקות ועל קדושה והקב"ה שונא אותן – נזהר היהודי ומתבייש
מלעבור עבירה, כדי שלא לחזק אותן ושלא לתת להן חיות. הרי,
ש"יראה" מתלבשת בקיום מצוות "לא-תעשה": הפחד מהקב"ה
מהווה הכוח הפנימי שמונע את היהודי מלהיכשל בעבירות. מכל
האמור מובנת שייכותן של

יראה ואהבה לקיום
המצוות; ואיך המדות
מהוות שורש וחיות
המתלבשות בקיום המצוות
במעשה או בדיבור. עד כאן
הסביר רבנו הזקן, שלכל
נפש אלקית – שלשה
לבושים בהם היא מתלבשת:
מחשבה, דיבור ומעשה של

תורה ומצוות. כאן מתחיל רבנו הזקן להסביר שאם כי מחשבה,
דיבור ומעשה, נקראים "לבושים" בלבד לנפש האלקית, וכרגיל
הלבוש נחות במעלה מן הדבר שהוא משמש לו לבוש – הרי ביחס
ללבושים אלה (מחשבה, דיבור ומעשה) שונה הדבר והם גבוהים
במדריגתם מן הנפש עצמה; וכשהנפש מתלבשת בלבושים אלה –
היא חושבת ומדברת בתורה ומקיימת מצוות – מתעלית הנפש
למדריגה נעלה יותר. שכן, תורה ומצוות הן דבר אחד עם הקב"ה,
ולכן על-ידי לבושים אלה של תורה ומצוות – מתאחד יהודי בקב"ה.
וכך מסביר ה"תניא" את הדברים:

יום רביעי כ"ח כסלו

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' ת, והנה שלשה... עד עמ' 16, ומתלבשת בהן.

אחד. כי הוא היודע והוא המדע וכו', כמו שנתבאר לעיל:
בשם הרמב"ם. – כל האספקטים השונים של ההבנה האנושית, הם
לגבי הקב"ה אותו "הוא" אחד ויחיד – זה הכל הקב"ה עצמו. מכאן,
שהתורה שהיא הבנתו של הקב"ה היא דבר (עצם) אחד עם הקב"ה
עצמו, וכשיהודי מבין

ומתאחד עם חכמתו והבנתו
של הקב"ה, הוא ממילא
מתאחד עם הקב"ה עצמו.
מובן, הרי, שלבושי
המחשבה והדיבור בתורה
ובקיום המצוות, כיון שהם
מאוחדים עם הקב"ה, הרי
הם למעלה במדריגה
מהנפש עצמה. ברם,
שאלת השאלה: כיצד אנו

אומרים שעלידי הבנת התורה "לוקחים" את חכמתו ורצונו של
הקב"ה – בשעה שחכמתו של הקב"ה (כמו שהקב"ה עצמו) היא
למעלה באין-ערוך מהבנתו המוגבלת של האדם? – וכך מסביר
ה"תניא" את הדברים? וְאֵף דְּתַקְדוּשִׁימְרֹד־הוּא נִקְרָא אֵין

וְהֵנָּה, שְׁלֹשָׁה לְבוּשִׁים אֵלּוּ מֵהַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ, אֵף שֶׁנִּקְרָאִים
לְבוּשִׁים לְנֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה, – והלבוש הוא, כרגיל, למטה
במדריגה מהאדם הלוש את הלוש, עם כל זה, גְּבַהָה וְגִדְלָה
מְעַלְתָּם – של לבושי התורה והמצוות, לֵאמֹן קִין וְסוּף עַל מְעַלְתָּ

נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה עֲצָמוֹ,
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּזִהְרָה
דְּאִוְרִיתָא וְקִדְשֵׁימְרֹד־
הוּא כְּלָא חַד, – כמו
שכתוב ב"זוהר" שהתורה
והקב"ה הם דבר אחד,
פְּרוּשׁ: דְּאִוְרִיתָא, הוּא
חֻכְמַתּוֹ וְרִצּוֹנוֹ שֶׁל תַּקְדוּשׁ
מְרֹד־הוּא, וְתַקְדוּשִׁימְרֹד־
הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ –
כְּלָא חַד, – כלומר, כיצד

התורה היא דבר אחד עם הקב"ה? – מפני שתורה, שהיא חכמתו
ורצונו של הקב"ה (ההבנה שבתורה מייצגת את חכמתו ושכלו של
הקב"ה. ופסק ההלכה, איך יהיה הדין, כשר או פסול, טמא או טהור,
מייצג את רצונו של הקב"ה, והקב"ה בכבודו ובעצמו – הם דבר

של הקב"ה, על-ידי מעשה, דיבור ומחשבה, ועל ידי זה תתלבש
 בכל עשר בחינותיה בשלשה לבושים אלו. – על-ידי לימוד
 התורה וקיום המצוות תתלבש הנשמה, הנפש והרוח, בכל עשר
 בחינותיהן ושלושת לבושיהן: מחשבה, דיבור ומעשה. מכאן,
 שלושת לבושי הנשמה:

מחשבה, דיבור ומעשה
 בתורה ומצוות, הם למעלה
 בהרבה מהנשמה עצמה, והם מביאים להתעלות
 הנשמה בכך שהיא מתאחדת, על-ידם, בחכמתו
 ורצונו של הקב"ה, ועל-ידי כך בהקב"ה עצמו. ולכן
 נמשלה התורה למים⁸, – כי מה מים יורדים ממקום
 גבוה למקום נמוך – טבע המים שהם עצמם זורמים
 ממקום גבוה למקום נמוך, לא כמו שהדבר הוא
 ב"אור", שהאור המאיר הוא הארה בלבד ממקורו, או
 כמו שהדבר הוא בהשפעת השכל שהרב משפיע
 לתלמידו, הרי הארה בלבד משכלו של הרב נמסרת

לתלמיד ולא עצם השכל כמו שהוא אצל הרב. ואילו במים, אנו
 רואים, שאותם המים עצמם שהיו במקום גבוה, הם הם יורדים
 למקום נמוך, וכמשל זה ביחס למים, כך התורה ירדה ממקום
 גבוה, – מאותה מדריגה נעלית שם היתה, שהיא – התורה
 עצמה, רצונו וחכמתו יתברך, ואוריתא וקדשא בריהוהא
 בלא תה, – התורה והקב"ה הם דבר אחד, ולית מחשבה תפיסא
 ביה כלל. – אין שום מחשבה יכולה "לתפוס" אותו כלל. וכאשר
 התורה היא במדריגה נעלה כזו – אין מחשבה שתוכל להשיג אותה.
 ומשם נסעה וירדה בסתר המדרגות, ממדרגה למדרגה,
 בהשתלשלות העולמות, – כפי שהוסבר בפרק שני, יש בעולמות
 סדר של מדריגות, מעליון לתחתון, הקשורים אחד בשני, כחוליות
 בשרשרת, עד לעולם הגשמי התחתון ביותר – והתורה עברה ונסעה
 דרך כל המדריגות האלו שבעולמות, עד שנתלבשה בדרגים
 גשמיים וענייני עולם הזה, – שהוא עולם גשמי וחומרי, שהן רב
 מצות התורה בכלם והלכותיהן, – שכן, כמעט כל מצוות התורה,
 מלבושות בענינים גשמיים, כמו מצות ציצית – בצמר גשמי, מצות
 תפילין – בקלף גשמי, לולב וארבעה מינים – בצומח גשמי וכו', כך
 גם רוב ההלכות והדינים במצוות ה"רוחניות", המופשטות, עוסקים
 בענינים גשמיים, כמו "מצות ואהבת לרעך כמוך, שההלכה היא
 שצריך להטיבו בנכסים בפרנסתו וכו'" (לשון כ"ק רבינו) – כלומר,
 עצם מצות "ואהבת לרעך כמוך" היא רוחנית, שכן, אהבה היא מדה

סוף⁴, ולגדלתו אין חקר, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל⁵, –
 שום מחשבה אינה מסוגלת "לתפוס" (להשיג) את הקב"ה, וכן
 ברצונו וחקמתו, – שום מחשבה אינה מסוגלת "לתפוס" גם את
 רצונו וחכמתו של הקב"ה, בדרגתיב: "אין חקר לתבונתו"⁶, – ואין
 ביכולת שום חקירה להגיע
 להבנתו של הקב"ה, ובתיב:

"החקר אלוה תמצא"⁷, ותיב: "כי לא מחשבותי
 מחשבותיכם"⁸ – ממילא אין ביכולת מחשבות
 ורעיונות אנושיים להשיג את מחשבותיו של הקב"ה –
 כיצד איפוא, אומרים כאן, שעל-ידי הבנת התורה
 מבינים את חכמתו ורצונו של הקב"ה, שהם למעלה
 לגמרי מהשכל האנושי? מסביר ה"תניא" להלן, שאם
 כי חכמתו ורצונו של הקב"ה הם, אכן, למעלה לגמרי
 מההבנה האנושית, צמצם, אבל, הקב"ה את רצונו
 וחכמתו, "הורידם" והלבישם בענינים גשמיים של תורה
 ומצוות – וזאת כדי שהשכל האנושי יוכל על-ידי-כך להשיגם ולהתאחד עם הקב"ה. הנה על זה
 אמרו: – חכמינו זכרונם לברכה, "במקום שאתה מוצא גדלתו
 של הקדוש ברוך הוא, שם אתה מוצא ענותנותו"⁹, – על-ידי
 "עניונו" וירידתו של הקב"ה, יש לנו גישה ויכולים אנו להתקשר
 בגדולתו של הקב"ה, וצמצם הקדוש ברוך הוא רצונו וחקמתו
 בתרין מצות התורה ובהלכותיהן, – בכל מצוה ישנו רצונו של
 הקב"ה שיהודי יקיים אותה, ובכל הלכה של תורה ישנם חכמתו
 ורצונו של הקב"ה, ההבנה של ההלכה (חכמתו), ופסק הדין (רצונו).
 ובצדו איתיות תנ"ך, – במלים ובאותיות התנ"ך ישנם רצונו
 וחכמתו של הקב"ה. ולכן, כשיהודי אומר מילים ואותיות התנ"ך,
 כשהוא אומר תהלים או פסוקי תנ"ך, גם כשאינו מבין את הרעיון
 הגלום באותן אותיות – הוא מקיים מצות הדיבור בתורה. שכן,
 באותיות עצמן ובצירופן למילים, גלומה קדושה – חכמתו ורצונו
 של הקב"ה, ודרשותיהן שבאגדות ומדרשי חכמינו ז"ל, – שעל
 המילים ואותיות התנ"ך, ככולן צמצם והלביש הקב"ה את רצונו
 וחכמתו, בכדי שכל הנשמה או רוח ונפש שבגוף האדם תוכל
 להשיג בדרגתה, – כדי שכל נשמה, לאו דוקא מדריגת הנשמה
 שהיא הנעלית בין שלשת הבחינות: נפש, רוח ונשמה, אלא גם רוח
 או נפש שבגוף האדם, תוכלנה להשיג את חכמתו ורצונו של הקב"ה
 בדעתה ובהבנתה, ולקיים כל מה שאפשר לקיים מהן במעשה
 דיבור ומחשבה, – ולקיים את התורה והמצוות שהן חכמתו ורצונו

ליקוטי אמרים

אין סוף ולגדולתו אין חקר ולית מחשבה תפיסא ביה
 כלל וכן ברצונו וחכמתו כדכתיב אין חקר לתבונתו
 וכת' החקר אלוה תמצא ותיב כי לא מחשבותי
 מחשבותיכם הנה על זה אמרו במקום שאתה מוצא
 גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו וצמצם
 הקב"ה רצונו וחכמתו בתרין מצות התורה ובהלכותיהן
 ובצדו איתיות תנ"ך ודרשותיהן שבאגדות ומדרשי
 חכמינו ז"ל בכדי שכל הנשמה או רוח ונפש שבגוף
 האדם תוכל להשיג בדעתה ולקיים כל מה שאפשר
 לקיים מהן במעשה דיבור ומחשבה וע"י זה תתלבש
 בכל עשר בחינותיה בשלשה לבושים אלו. ולכן
 נמשלה התורה למים מה מים יורדים ממקום גבוה
 למקום נמוך כך התורה ירדה ממקום כבוד שהיא
 רצונו וחכמתו יתברך ואורייתא וקודשא בריך הוא
 כולא חד ולית מחשבה תפיסא ביה כלל. ומשם נסעה
 וירדה בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה בהשתלשלות
 העולמות עד שנתלבשה בדרגים גשמיים וענייני עולם
 הזה שהן רוב מצות התורה ככולם והלכותיהן ובצדו

13 האנושית תוכל להשיג (ועל-ידי-כך "לתפוס" את חכמתו ורצונו של
 14 הקב"ה), וְאֵפְלוּ בְּחִינַת דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה, שְׁלֵמֶטָה מִמְדְּרַגַת מַחְשְׁבָה,
 15 תְּפִיסָא בְּהֵן וּמַתְּלַבֶּשֶׁת בְּהֵן. – לא רק מחשבה, כי אם גם דיבור
 16 ומעשה, שהם למטה
 17 במדרגה ממחשבה, תהיה
 18 להם אחיזה ויוכלו להתלבש
 19 בחכמתו ורצונו של הקב"ה
 20 שבתורה ומצוות. שכן, על-
 21 ידי לימוד תורה וקיום
 22 מצוות, יש לשלוש
 23 הלבושים: מחשבה, דיבור ומעשה, "תפיסה" והתלבשות בחכמתו
 24 וברצונו של הקב"ה שבמצוות.

1 רגשית מופשטת, ואילו הלכותיה של מצוה זו מתבטאות בענינים
 2 גשמיים: להטיב עם הזולת פשוט בגשמיות. לעזור לו בפרנסה וכו'.
 3 הרי, שגם רובן של המצוות הרוחניות, הלכותיהן קשורות בענינים
 4 גשמיים, ובהן מלובשות
 5 חכמתו ורצונו של הקב"ה –
 6 וכך הן גם כן לבושות, 1
 7 וכצדוּפִי אוֹתוֹת גְּשְׁמִיּוֹת 2
 8 בְּדוֹ עַל תְּפִיסָא, עֲשִׂים 3
 9 וְאַרְבַּעַת סְפָרִים שֶׁבְּתוֹרָה 4
 10 נְבִיאִים וְכַתוּבִים, –
 11 באותיות-הדיו עצמן ישנה קדושה, חכמתו ורצונו של הקב"ה, וכל
 12 זה, כְּרִי שֶׁתְּהָא כָּל מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּהֵן, – כדי שהמחשבה

ליקוטי אמרים

אותיות גשמיות כדיו על הספר עשרים וארבעה
 ספרים שבתורה נביאים וכתובים כדי שתהא כל
 מחשבה תפיסא בהן ואפי' בחי' דבור ומעשה שלמטה
 ממדרגת מחשבה תפיסא בהן ומתלבשת בהן

יום חמישי כ"ט כסלו

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 16, ומאחר שהתורה... עד עמ' 18, צד ופנה.

55 התענוג האמיתי הוא כשמבינים את הדבר, ואי אפשר לשום
 56 נְבִיא, אֵפְלוּ מִהֶעֱלִיּוֹנִים, לְהַשִּׁיג, – גם הנבראים הרוחניים
 57 שבעולמות העליונים, כמלאכים ונשמות, אין באפשרותם להבין, כִּי
 58 אִם אִיוּז הָאֲרָה מְאוּר ה', – רק הארה בלבד מאור ה', וְלִבְּן נִקְרָא
 59 בְּשֵׁם "זִיו הַשְּׂכִינָה"; – כי
 60 אין זו אלא הארה
 61 מהשכינה, אֲבָל תְּקַדּוּשׁ
 62 בְּרוּךְ-הוּא כְּכַבּוּדוֹ
 63 וּבְעֲצָמוֹ – לִית מַחְשְׁבָה
 64 תְּפִיסָא בֵּיה כָּלָל, כִּי אִם
 65 כְּאֲשֶׁר – נפשו של יהודי,
 66 תְּפִיסָא וּמַתְּלַבֶּשֶׁת בְּתוֹרָה
 67 וּמִצְוֹתֶיהָ, אִזּוּ הִיא תְּפִיסָא
 68 בְּהֵן וּמַתְּלַבֶּשֶׁת בְּתְּקַדּוּשׁ
 69 בְּרוּךְ-הוּא מְמַשׁ,
 70 דְּאוֹרֵיתָא וְקַדְשָׁא-בְּרִיד
 71 הוּא בְּלָא חַד. – "תופסת"
 72 ומתלבשת בתורה ובמצוות,
 73 אז היא "תופסת" ומתלבשת
 74 בהקב"ה ממש, שכן, תורה
 75 והקב"ה הם דבר אחד. לכן,
 76 יפה שעה אחת בתשובה
 77 ומעשים טובים בעולם-זהו
 78 מכל חיי העולם-הבא. שכן,
 79 בעולם-הבא משיגה ומבינה

25 ומאחר שהתורה ומצותיה מלבישים כל עשר בחינות הנפש
 26 וְכָל תְּרִי"ג אֲבָרֵיהָ מְרֵאשָׁה וְעַד רִגְלָהּ – כל שש מאות ושלושה
 27 עשר "אברי" הנפש, מהכוחות הנעלים ביותר שבנפש עד למדריגה
 28 התחתונה ביותר שבנפש, הָרִי בְּלָה צְרוּרָה בְּצִדּוֹר הַחַיִּים אֶת ה'¹¹
 29 מְמַשׁ, וְאוֹר ה' מְמַשׁ
 30 מְקִיפָה וּמְלַבֶּיֶשָׁה מְרֵאשָׁה
 31 וְעַד רִגְלָהּ, כְּמוֹ שֶׁבְּתוֹב: 5
 32 "צוּרֵי אַחֶסֶה בּו"¹², – דבר
 33 שמגין על האדם, הרי הוא
 34 מקיף אותו מכל צדדיו,
 35 וְכַתִּיב: "כַּצְנָה רְצוֹן 9
 36 תַּעֲטֹרְנוּ"¹³, שֶׁהוּא רְצוֹן 10
 37 וְחֻכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ הַמְּלַבֶּשִׁים 11
 38 בְּתוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתֶיהָ. – 12
 39 הוֹסֵבֵר הָרִי, שֶׁאִם כִּי רְצוֹנוֹ 13
 40 וְחֻכְמָתוֹ שֶׁל הַקְּב"ה הֵם 14
 41 לַמַּעֲלָה לַגַּמְרֵי מִהַחֲבִנָה 15
 42 הָאֲנוּשִׁית, הֵם "יִרְדוּ" 16
 43 וְהַתְּלַבְּשׁוּ בַתּוֹרָה וּמִצְוֹת 17
 44 כְּפִי שֶׁהֵן מִתְּבַטְּאוֹת בַּעֲנִינִים 18
 45 גְּשְׁמִיִּים, כְּדִי שֶׁעַל-יְדֵן יוֹכֵל 19
 46 הָאָדָם לְהַתְּקַשֵּׁר וּלְהַתְּאָחַד 20
 47 עִם הַקְּב"ה מְמַשׁ.

ליקוטי אמרים

ומאחר שהתורה ומצותיה מלבישים כל עשר בחי' הנפש וכל
 תרי"ג אבריה מראשה ועד רגלה הרי כולה צורה
 בצדור החיים את ה' ממש ואור ה' ממש מקיפה
 ומלבישה מראשה ועד רגלה כמ"ש צורי אחסה בו
 וכתוב כצנה רצון תעטורנו שהוא רצונו וחכמתו יתברך
 המלוכשים בתורתו ומצותיה. ולכן אמרו יפה שעה
 אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי
 עולם הבא כי עולם הבא הוא שנהנין מזיו השכינה
 שהוא תענוג ההשגה ואי אפשר לשום נברא אפי'
 מהעליונים להשיג כי אם איזו הארה מאור ה' ולכן
 נקרא בשם זיו השכינה אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו
 לית מחשבה תפיסא ביה כלל כי אם כאשר תפיסא
 ומתלבשת בתורה ומצותיה אזי היא תפיסא בהן*)
 ומתלבשת בהקב"ה ממש דאורייתא וקב"ה כולא חד.
 ואף שהתורה נתלכשה בדברים תחתונים גשמיים הרי זה

(* ככ"י ליתא חיבת בהן

80 הנשמה הארה אלקית בלבד, ואילו על-ידי תשובה ומעשים טובים
 81 בעולם-זהו, מתקשר יהודי בקב"ה עצמו. וְאֵף שֶׁתְּתוֹרָה נִתְּלַבֶּשָׁה
 82 בְּדְבָרִים תַּחְתּוֹנִים גְּשְׁמִיִּים – לכאורה קשה: כיוון שהתורה
 83 התלכשה, כאמור, בדברים גשמיים, משיג, הרי, האדם בשכלו רק
 84 את הענינים הגשמיים בהם מלובשת התורה, ולא את עצם חכמתו

47 עם הקב"ה ממש.
 48 וְלִבְּן אֲמָרוּ: – חכמינו ז"ל: 21
 49 "יִפָּה שְׁעָה אַחַת בְּתוֹבָה
 50 וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעוֹלָם הַזֶּה מְכַל חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא"¹⁴, – שכן,
 51 לכאורה, כיצד אפשרי הדבר שרגע אחד בתשובה ומעשים טובים
 52 בעולם-זהו, יהיה יפה יותר מאשר כל חיי העולם-הבא? – כִּי עוֹלָם
 53 הַבָּא הוּא שֶׁנֶּהֱנִין מִזִּיו הַשְּׂכִינָה¹⁵, – נשמות יושבות בעולם-הבא
 54 ונהנות מזיו השכינה, שֶׁהוּא תַּעֲנוּג הַתְּשׁוּבָה, – האלקית. שכן,

47 שיכולה "לתפוס" בקב"ה, הרי עלידי תורה הוא "תופס" ברצונו וחכמתו של
 48 הקב"ה, שהם דבר אחד עם הקב"ה. רבנו הזקן יסביר, בפרק החמישי, שבשכל
 49 התורה, לא זו בלבד שהשכל האנושי מקיף את ה"מושכל" (הענין אותו הוא
 50 מבין), אלא שגם ה"מושכל" מקיף את שכלו של הלומד. בעיקרו של דבר, בא

51 כאן רבנו הזקן להסביר מעלתה
 52 של תורה לגבי מצוות:

53 במצוות קיים רק הענין שרצונו
 54 של הקב"ה מקיף את האדם
 55 המקיים את המצוה, ואילו
 56 בתורה קיימת המעלה, שבנוסף
 57 למה שאנו אומרים לגבי מצוות,
 58 מקיף שכלו של האדם את רצונו
 59 וחכמתו של הקב"ה בשעה שהוא
 60 מבין ענין בתורה.

61 וְלִתְּפִיסָתָא בְּאוּרֵי, בְּאֵר
 62 הַיֵּטֵב - להסביר ביתר
 63 הרחבה, לְשׁוֹן "תְּפִיסָא"
 64 שְׂאֵמֵר אֵלֵיהּ: - הביטוי
 65 "תְּפִיסָא" שאמר אליהו
 66 (בנאמרו המפורסם "פתח
 67 אליהו"): "לִית מְחַשְׁבָּה
 68 תְּפִיסָא בְּךָ כּוּ" - אין

69 מחשבה שיכולה "לתפוס" בך, בקב"ה. כשהוא רוצה לציין שאין שום
 70 מחשבה יכולה להבין את הקב"ה, הוא משתמש בביטוי "תְּפִיסָא",
 71 שאין שום מחשבה יכולה "לתפוס" בקב"ה. בהקשר לכך כבר
 72 הזכרנו, שלמרות זאת אפשר לתפוס בקב"ה עלידי תורה שהיא
 73 דבר אחד עם הקב"ה עצמו. עלינו, איפוא, להבין היטב הביטוי
 74 "תְּפִיסָא", שאף מחשבה אינה יכולה "לתפוס" בקב"ה, ועלידייך
 75 נבין גם כיצד עלידי תורה אפשר לתפוס בו. הַנְּהָה, כָּל שְׂכָל
 76 בְּשִׂמְשִׁיבִיל וּמְשִׁיגוּ בְּשִׂכְלוֹ אִיזוּ מְשִׁבְלָה, - ענין שכלי, הַרְי הַשְּׂכָל
 77 תּוֹפֵס אֶת הַמְּשִׁבְלָה וּמְקִיפוֹ בְּשִׂכְלוֹ, - כמי שמחזיק בידו דבר
 78 מסויים, הרי ידו מקיפה את הדבר. כך גם ביחס להבנה שכלית,
 79 הדבר שהוא מבין, נמצא בתוך שכלו, ושכלו מקיף את הדבר,
 80 וְהַמְּשִׁבְלָה - הדבר שהוא מבין, נִתְּפָס וּמְקִיף וּמְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ הַשְּׂכָל
 81 שְׂהַשְׁיגוֹ וְהַשְּׂבִילוֹ, - עד כאן הסביר רבנו הזקן, שהשכל האנושי
 82 "תופס" ב"מושכל" שהוא מבין - דבר זה יכול להיות רק אחרי שהוא
 83 מבין היטב את הדבר, כלשון ה"תניא": "שהשיגו והשכילו". מכאן
 84 ואילך יסביר ענין נוסף בהבנה השכלית: וְגַם הַשְּׂכָל מְלַבֵּשׁ בְּמְשִׁבְלָה
 85 - כלומר, הדבר שהוא מבין, מקיף את השכל שהוא לומד, וזאת,
 86 בְּשַׁעֲרֵי שְׂמִישׁוֹ וְתוֹפֵסוֹ בְּשִׂכְלוֹ; - כשהוא שקוע בענין להבינו
 87 לכל פרטיו, עוד לפני שהוא מבינו לאשורו, שאז הדבר שהוא לומד
 88 הוא למעלה עדיין מהבנתו, והוא מקיף את שכלו. הרי שביחס
 89 להבנת מושג שכלי ישנם שני ענינים: השכל מקיף את ה"מושכל",
 90 ה"מושכל" מלביש את השכל, הַרְי הַשְּׂכָל מְלַבֵּשׁ: בְּשִׂכְלוֹ מְבִינֵי וּמְשִׁיגֵי
 91 אִיזוּ הַלְבָּה מְשִׁנָּה אוּ בְּנִמְרָא לְאִשׁוּרָה עַל בּוֹרֵיהּ - כלומר,
 92 כשהוא משקיע היטב את שכלו באותה הלכה, הַרְי שְׂכָלוֹ תּוֹפֵס

1 ורצונו של הקב"ה? - התשובה על כך היא: הַרְי זֶה בְּמַחְבֵּק אֶת
 2 הַמְּלִיךְ הַרְי מְשִׁל, שְׂאִין הַפְּרִשׁ - אין כל הבדל, בְּמַעֲלַת
 3 הַתְּקַרְבּוּתוֹ וְדְבֻקּוֹתוֹ בְּמִלְכָּה, בֵּין מְחַבְּקוֹ בְּשִׂהוּא - המלך,
 4 לְבוֹשׁ לְבוֹשׁ אֶחָד בֵּין שִׂהוּא לְבוֹשׁ כְּמָה לְבוֹשִׁים, מֵאַחַר שְׁנוּף
 5 הַמְּלִיךְ בְּתוֹכָם; - כך גם
 6 כששכלו של אדם משיג

7 "שכל" התורה, אף שרצונו
 8 וחכמתו של הקב"ה
 9 מלובשים כאן בלבושים של
 10 ענינים גשמיים, הוא "תופס"
 11 כביכול, עלידייזה, את
 12 המלך, את הקב"ה עצמו.
 13 כך גם מובן מהמשל, מעלה
 14 נוספת בהבנת התורה: שכלו
 15 של האדם מוקף אז
 16 מחכמתו ורצונו יתברך
 17 שבתורה (כמו שיתבאר
 18 בפרק החמישי), כלפי זה
 19 אומר ה"תניא" להלן: וְכֵן
 20 אִם הַמְּלִיךְ מְחַבְּקוֹ בּוֹרֵיעוֹ,
 21 גַּם שְׂהִיָּא מְלַבֵּשׁת תוֹךְ
 22 מְלַבֵּוּשֵׁיו, - ומביא ראיה

23 לכך, שעלידי תורה "המלך מחבקו": כְּמוֹ שְׂכַתּוּב: "וְיִמְיָנו - של
 24 הקב"ה, תְּחַבְּקֵנִי"¹⁶, שְׂהִיָּא הַתּוֹרָה שְׁנִתְּנָה מִיָּמִין, - התורה
 25 נקראת "ימינו" של הקב"ה, כי היא ניתנה מ"ידו הימנית" של
 26 הקב"ה, שְׂהִיָּא בְּחִינַת חֶסֶד וְיָמִים; - מבואר בתורת הקבלה,
 27 ש"ימין" רומז על חסד ועל מים (כפי שהוסבר לעיל, שהתורה
 28 נמשלה למים), ו"שמאל" - על גבורה ועל אש. מהפסוק האמור
 29 אנו רואים, שבתורה ישנו גם-כן הענין השני - מה ש"המלך
 30 מחבקו", המלך מקיף אותו בזרועו, ששכל התורה שהוא רצונו
 31 וחכמתו של הקב"ה (ודבר אחד עם הקב"ה) - מקיף את היהודי
 32 הלומד תורה. כך שבלימוד תורה ישנה מעלה כפולה: הבנתו של
 33 האדם מקיפה ומוקפת בשכל התורה, ובכך ישנה מעלה מיוחדת
 34 נוספת בהבנת והשגת התורה לגבי שאר המצוות, כמו שיתבאר
 35 בפרק החמישי.

36 פֶּרֶק ה. בסוף הפרק הקודם, הסביר רבנו הזקן, שכשיהודי לומד תורה, הרי
 37 זה כאילו הוא מקיף ומחבק את המלך. כלומר: הוא ושכלו מקיפים את הקב"ה
 38 ורצונו וחכמתו, שהם דבר אחד עם הקב"ה עצמו. מצד שני - גם המלך,
 39 הקב"ה ורצונו וחכמתו, מקיפים ומחבקים את היהודי בשעת לימודו תורה.
 40 החלק הראשון של הענין - מובן ומוסבר לנו, שכן, כשיהודי לומד תורה
 41 ומשיג בשכלו את הענין בתורה שהוא לומד - הוא מקיף בשכלו את רצונו
 42 וחכמתו של הקב"ה, ואילו החלק השני שבענין - שרצונו וחכמתו של הקב"ה
 43 מקיפים את היהודי בשעת לימודו תורה - דורש ביאור והסבר.
 44 בפרק החמישי שלפנינו, יסביר רבנו הזקן בהרחבה, את הביטוי "תְּפִיסָא"
 45 שבנאמר "פתח אליהו", בו נאמר ש"לית מחשבה תְּפִיסָא בך" - אין מחשבה
 46 שיכולה "לתפוס" בך, בקב"ה. על כך כבר למדנו, שלמרות שאין שום מחשבה

1 ומקִיף אוֹתָהּ, – את ההלכה, וְגַם שְׂכָלוּ מְלֻבֵּשׁ בָּהּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.
 2 – כשהוא מתייגע להבין את ההלכה. המשל שהשתמש בו, הוא,
 3 אכן, הנמשל עצמו: וְהִנֵּה, הִלְכָה זֹה, הִיא חֲכָמְתוֹ וְרִצּוֹנוֹ שֶׁל
 4 הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, – כמו שהזכרנו בפרק הרביעי, ששכל ההלכה
 5 הוא חכמתו של הקב"ה,
 6 ופסק ההלכה – רצונו של
 7 הקב"ה, כך רצה הקב"ה
 8 שיהיה הדין: שְׁעָלָה בְּרִצּוֹנוֹ, 1
 9 שְׂכָשְׂמֵעוֹן רְאוּבֵן בְּדָ וְכָד 2
 10 הִרְדָּה מִשָּׁל וְשִׁמְעוֹן בְּדָ וְכָד 3
 11 – יְהִיֶה הַפֶּסֶק בִּינֵיהֶם בְּדָ 4
 12 וְכָד. וְאִף אִם – אף שיתכן 5
 13 הדבר, כִּי לֹא הָיָה וְלֹא 6
 14 יִהְיֶה הַדָּבָר הַזֶּה לְעוֹלָם, 7
 15 לְבֹא לְמִשְׁפַּט עַל מַעֲשֵׂי 8
 16 וְתִבְעוּת אֱלֹהִים – הרי, אם 9
 17 כל ענין התורה הוא רק
 18 "לדע את המעשה אשר
 19 יעשוק", כדי לדעת כיצד
 20 לקיים את המצוות – ובנידון
 21 הדין: לדעת איך לפסוק את
 22 הדין כשדבר כזה יארע –
 23 ואם כן, אין כל תועלת,
 24 לכאורה, בידיעת ההלכה בקשר לדין־תורה שלא היה ושלא יהיה.
 25 אך, האמת היא לא כך, אלא, עצם ידיעת והבנת הלכה הוא תכלית
 26 כשלעצמו, שכן, בהבנת ההלכה הוא מבין את רצונו וחכמתו של
 27 הקב"ה – וכך הוא אומר: מְכַל מְקוֹם, מֵאַחַר שֶׁכָּד עָלָה בְּרִצּוֹנוֹ
 28 וְחֲכָמְתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׂאִם יִמְעוֹן זֶה בְּדָ וְזֶה בְּדָ, יִהְיֶה
 29 הַפֶּסֶק בְּדָ, הִרְי בְּשִׂאָדָם יוֹדֵעַ וּמְשִׁיג בְּשִׂכְלוֹ פֶּסֶק זֶה הִלְכָה
 30 הָעֲרוּכָה בְּמִשְׁנָה אוֹ גְמָרָא אוֹ פּוֹסְקִים – שונה הדבר כשהוא יודע

ליקוטי אמרים

שכלו מלוּבֵשׁ בָּהּ באותה שעה. והנה הלכה זו היא חכמתו ורצונו של הקב"ה שעלה ברצונו שכשיטעון ראובן כך וכך דרך משל ושמעון כך וכך יהיה הפסק ביניהם כך וכך ואף אם לא היה ולא יהיה הדבר הזה לעולם לבא למשפט על טענות ותביעות אלו מכל מקום מאחר שכך עלה ברצונו וחכמתו של הקב"ה שאם יטעון זה כך וזה כך יהיה הפסק כך הרי כשאדם יודע ומשיג בשכלו פסק זה כהלכה הערוכה במשנה או גמרא או פוסקים הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה דלית מחשבה תפיסא ביה ולא ברצונו וחכמתו כי אם בהתלבשותם של רצונו וחכמתו של הקב"ה, ענין חלקו הראשון של הענין, שכשהוא מבין הלכה, הוא מקיף בשכלו את רצונו וחכמתו של הקב"ה. ענין נוסף קיים כאן: וְגַם שְׂכָלוּ מְלֻבֵּשׁ בָּהֶם. – שכלו מלוּבֵשׁ ברצונו ובחכמתו של הקב"ה, כלומר, רצונו וחכמתו של הקב"ה מקיפים את שכלו. והוא יחוד נפלא שאין יחוד במוהו, ולא בערכו נמצא כָּלֵל בְּנִשְׁמֵיּוֹת, – ששני דברים שאין ערוך ביניהם, יתייחדו באיחוד כזה, להיות לאחדים ומיוחדים ממש מְכַל צַד וּפְנָה. – כמו שהדבר בהבנת תורה, בה מתאחד שכלו של האדם עם שכל התורה – שהוא רצונו וחכמתו של הקב"ה – לכל צדדיו, ששכל האדם מקיף את שכל התורה, ושכל התורה מקיף את שכל האדם.

יום שישי א' טבת

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 18, וזאת מעלה... עד עמ' 7, בפרע"ח]:

61 וזאת מעלה יתרה גדולה ונפלאה לאין קץ אשר במצות ידיעת
 62 התורה והשגתה על כל המצות מעשיות, – המעלה שבידיעת
 63 והשגת התורה לגבי כל
 64 המצוות המתבצעות על-ידי
 65 עשיה, וּפְּאִלּוּ עַל מִצְוֹת 15
 66 התלויות בְּדַבּוּר, וּפְּאִלּוּ 16
 67 עַל מִצְוֹת תְּלִמּוּד תוֹרָה 17
 68 שְׂבִדְבּוּר. – כמו שנוכר 18
 69 בפרק הקודם, שבלימוד 19

ליקוטי אמרים

וזאת מעלה יתרה גדולה ונפלאה לאין קץ אשר במצות ידיעת התורה והשגתה על כל המצות מעשיות ואפי' על מצות תלמוד שדבבור כי ע"י כל המצות שבדבור ומעשה

את פסק הדין מחוקים אחרים, שלא מן התורה, אף שאפשרי הדבר שגם באותם חוקים אחרים נפסק, באותו מקרה, אותו פסק דין כמו שהוא, להבדיל, בתורה – אין זה, אבל, רצונו וחכמתו של הקב"ה, אלא ידיעה והבנה אנושית. ואילו כשהוא שואב את ידיעותיו מן התורה: הִרְי זֶה מְשִׁיג וְתוֹפֵס וּמְקִיף בְּשִׂכְלוֹ רִצּוֹנוֹ וְחֲכָמְתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, דְּלִית מְחַשְׁבָּה תְּפִיסָא בֵּיהּ וְלֹא בְּרִצּוֹנוֹ וְחֲכָמְתוֹ, – בלי תורה, אין מחשבה שתוכל "לתפוס" בקב"ה ולא ברצונו וחכמתו, כִּי אִם בְּהִתְלַבְּשׁוֹתָם – של רצונו וחכמתו של הקב"ה, בְּהִלְבוּת הָעֲרוּכּוֹת לְפָנֵינוּ, – זהו חלקו הראשון של הענין, שכשהוא מבין הלכה, הוא מקיף בשכלו את רצונו וחכמתו של הקב"ה. ענין נוסף קיים כאן: וְגַם שְׂכָלוּ מְלֻבֵּשׁ בָּהֶם. – שכלו מלוּבֵשׁ ברצונו ובחכמתו של הקב"ה, כלומר, רצונו וחכמתו של הקב"ה מקיפים את שכלו. והוא יחוד נפלא שאין יחוד במוהו, ולא בערכו נמצא כָּלֵל בְּנִשְׁמֵיּוֹת, – ששני דברים שאין ערוך ביניהם, יתייחדו באיחוד כזה, להיות לאחדים ומיוחדים ממש מְכַל צַד וּפְנָה. – כמו שהדבר בהבנת תורה, בה מתאחד שכלו של האדם עם שכל התורה – שהוא רצונו וחכמתו של הקב"ה – לכל צדדיו, ששכל האדם מקיף את שכל התורה, ושכל התורה מקיף את שכל האדם.

תורה קיימת מצות הבנת התורה ומצות הדיבור בתורה: מצות הדיבור בתורה, בפה, מקיימים כשאומרים פסוקי התנ"ך גם אם לא מבינים פירוש המלים ומושגן. ואילו המעלה הגדולה שבמצות הבנת התורה, אינה קיימת בשום מצוה אחרת, גם בזו של דיבור בתורה, כִּי עַל יְדֵי כָּל הַמִּצְוֹת שְׂבִדְבּוּר וּמַעֲשֵׂה –

1. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "סדר הבנת שכל - בתחלה תופס כללות הסכרא והשכל, ואז השכל מקיף את המושכל, ואח"כ מתחיל לפרט הכלל ע"י שקו"ט וכו' ואז השכל מלוּבֵשׁ בהמושכל, וכאשר גמר זה (- כבר מבינו, כאומרנו "שהשיגו והשכילו") אז השכל מקיף את המושכל. ולהעיר ג"כ מהגהות הצ"צ (הנדפסות) על ה"ל".

בלתי מוגבל, מן ההכרח שהנשמה תצטייד ב"לבושים", שהם: 45
 המצוות שאדם מקיים אותן בעולם-זה. וכאמור, שעלידי מצוה, 46
 מוקפת הנפש באור אלקי כמו לבוש המקיף את הגוף; הרי זה לבוש 47
 לנשמה בגן-עדן. וְהַתּוֹרָה הִיא הַמְּזוּן לְנִשְׁמוֹת שֶׁעֲסָקוּ בְּעוֹלָם 48
 הַזֶּה בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ, וְכִמּוֹ 49
 שְׂכָתוֹב בְּזֵהר וְיִקְהַל דָּף 50
 רי; וְלְשִׁמְהָ, הַיְנוּי פְּרִי - 51
 כוונתו של הלומד היא, 52
 לְקַשֵּׁר נַפְשׁוֹ לַה' עַל יְדֵי 53
 הַשְּׂגָת הַתּוֹרָה, אִישׁ כְּפִי 54
 שְׂכָלוֹ, - עַל־יַד־יָכֵחַ הוּא 55
 מִתְקַשֵּׁר עִם הַקַּב"ה, כְּמֹ 56
 שְׂכָתוֹב בְּ"פְרִי עֵץ חַיִּים". 57
 - ה"תניא" הביא כאן מספר 58
 "עץ החיים", שהתורה היא 59
 מזון לנפש, והמצוות - 60
 לבושים. ברם, נשאלת 61
 השאלה: אם כך - הרי 62
 שלתורה מעלתה היא, 63
 שהיא מזון לנפש, ולמצוות 64
 - מעלתן הן, שהן לבושים 65
 לנפש; וכבר למדנו, 66
 שלבושים ברוחניות יכולים 67
 להיות למעלה במדריגה 68
 מהדבר אותו הם מלבישים. 69
 במה, איפוא, קיימת מעלתה 70
 המיוחדת של תורה לגבי 71
 מצוות? - זאת הוא בא 72
 להבחיר בהגה"ה הבאה, 73
 בהסבירו מה משמעותם של 74
 מזון ולבוש במובנם הרוחני, 75
 ובכך מוסבר שבתורה ישנן 76

שתי המעלות: היא גם מזון וגם לבוש לנפש המשכלת הלומדת 77
 תורה, וכך הוא אומר: [וְהַמְּזוּן הִיא בְּחִינַת אֹר פְּנִימִי, - לְנִשְׁמָה, 78
 וְהַלְבוּשִׁים בְּחִינַת מְקִיפִים. - אור שמקיף את הנפש, וְלָכֵן אָמְרוּ 79
 רַז"ל, שֶׁתְּלִמּוּד תּוֹרָה שְׁקוּל כְּנֶגֶד כָּל הַמְּצוֹת, לְפִי שֶׁהַמְּצוֹת 80
 הֵן לְבוּשִׁים לְבָד, וְהַתּוֹרָה הִיא מְזוּן וְגַם לְבוּשׁ לְנִשְׁמַת הַמְּשַׁבְּלִת, 81
 - הַעוֹסֶקֶת בְּתוֹרָה, שְׂמֵת לְבָשׁ בָּהּ - הָאָדָם מֵתְלַבֵּשׁ בְּתוֹרָה, בְּעֵינֵיהָ 82
 וְלִמּוּדָהּ, - כַּשֶּׁהֲנֵפֵשׁ עוֹסֶקֶת בְּלִמּוּד וּבַעֲיוֹן בְּתוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן 83
 בְּשִׁמּוּצֵיָא - אֵת מַה שְׁהוּא מִבֵּין בְּתוֹרָה, כְּפִיּוּ בְּדַבְרָה, - גַּם 84
 בְּדִיבּוּר, שֶׁהֶבֶל הַדְּבָר - הַיּוֹצֵא מֵהַפֶּה, נֶעֱשֶׂה בְּחִינַת אֹר מְקִיף, 85
 - לְנִשְׁמָה, כְּמֹ שְׂכָתוֹב בְּ"פְרִי עֵץ חַיִּים]: - בְּהִתָּאם לְאִמּוֹר, יוֹצֵא, 86
 שְׁבִתוֹרָה יִשְׁנָן שְׁתֵּי מַעְלֹת: מַעְלַת הַמְּזוּן וּמַעְלַת הַלְבוּשׁ, מִמִּילָא 87
 הַתּוֹרָה הִיא לְמַעְלָה מִכָּל הַמְּצוֹת, שֶׁהֵן לְבוּשִׁים בְּלָבַד לְנִשְׁמָה. 88

1 שיהודי מקיים, על-ידי דיבור ועשיה, תְּקַדְּוֵשׁ בְּרִדְהוּא מְלָבִישׁ
 2 אֵת הַנֶּפֶשׁ - בְּלוֹשׁ אֶלְקִי, וּמְקִיפָה אֹר ה' מְרֵאשָׁה וְעַד רַגְלָהּ,
 3 - מַהֲבַחִינָה הַעֲלוּיָנָה עַד לְבַחִינָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁבִּנְפֶשׁ. וְכִי־יֵצֵת
 4 הַתּוֹרָה - כְּשִׂיהוּדִי מִבֵּין תּוֹרָה, מְלָבַד שֶׁהַשְּׂכָל מְלָבֵשׁ בְּחֻכְמַת ה',
 5 - חֻכְמַתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה מְקִיפָה
 6 אוֹתוֹ, נוֹסֵף עַל כֵּךְ, הֵנָּה גַם
 7 חֻכְמַת ה' בְּקִרְבּוֹ, - שֶׁל
 8 הָאָדָם הַמִּבִּין תּוֹרָה, שֶׁשְׂכָלוֹ
 9 מְקִיף חֻכְמַת הו"י, וּבִלְשׁוֹן
 10 ה"תניא": מַה שֶׁהַשְּׂכָל
 11 מַשִּׁיג וְתוֹפֵס וּמְקִיף
 12 בְּשְׂכָלוֹ מַה שֶׁאֲפָשֵׁר לוֹ
 13 לְתַפֵּס וְלַהֲשִׁיג מִיִּדְעֵת
 14 הַתּוֹרָה, אִישׁ כְּפִי שְׂכָלוֹ
 15 וְכֵחַ יִדְעֵתוֹ וְהַשְּׂגָתוֹ
 16 בְּ"פְרִדְהוּ" - בְּאַרְבַּעַת חֻלְקֵי
 17 הַתּוֹרָה: פֶּשֶׁט, רִמּוֹ, דְרוֹשׁ,
 18 סוּד. הֲרִי, שְׁבִידְעֵת וְהַבְנַת
 19 תּוֹרָה, קִיּוּמָה, בְּנוֹסֵף לְמַעְלָה
 20 שְׁקִיּוּמָה בְּשֵׂאֵר הַמְּצוּוֹת,
 21 שְׂאוֹר הו"י מְקִיף אֵת הַנֶּפֶשׁ,
 22 מַעְלָה נוֹסֵפֶת, וְהִיא מַה
 23 שֶׁהַנֶּפֶשׁ מְקִיפָה אֵת אֹר הו"י,
 24 עַל־יְדֵי שֶׁשְׂכָלוֹ מְקִיף שְׂכָל
 25 שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהִיא חֻכְמַתוֹ
 26 וְרִצּוֹנוֹ שֶׁל הַקַּב"ה. וְלִפִּי
 27 שְׁבִידְעֵת הַתּוֹרָה, -
 28 וְהַבְנַתָּה, הַתּוֹרָה מְלָבֵשֶׁת
 29 בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם וְשְׂכָלוֹ
 30 וּמְקִיפָת בְּתוֹכָם, - בְּנִפְשׁוֹ
 31 וּבְשְׂכָלוֹ שֶׁל הָאָדָם, לְכֵן
 32 נִקְרָאת - הַתּוֹרָה, בְּשֵׁם

33 לְחַס' וְ"מְזוּן הַנֶּפֶשׁ". כִּי כְּמֹ שֶׁתְּלַחֵם הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוֹף
 34 כְּשֶׁמְכַנְּסוֹ בְּתוֹכּוֹ וְקִרְבּוֹ מִמֶּשׁ, וְנִהְפֵּךְ שֵׁם לְהִיּוֹת דָּם וְכִשְׁר
 35 כְּבִשְׂרוֹ, וְאִזּוֹ יִחִיה וְיִתְקַיֵּם, כִּף בִּידְעֵת הַתּוֹרָה וְהַשְּׂגָתָהּ בְּנֶפֶשׁ
 36 הָאָדָם שְׁלוֹמֵדָה הֵיטֵב בְּעֵיוֹן שְׂכָלוֹ עַד שֶׁנִּתְפַּסֵּת בְּשְׂכָלוֹ
 37 וּמִתְאַחֶדֶת עִמּוֹ וְהִי לְאַחֲדִים - הַנֶּפֶשׁ וְהַתּוֹרָה נַעֲשׂוֹת לְדַבֵּר אַחַד,
 38 וְאִזּוֹ: נֶעֱשֶׂה - הַתּוֹרָה, מְזוּן לְנִשְׁמָה וְחַיִּים בְּקִרְבָּהּ, מִחֵי חַיִּים
 39 אִי־וְסוֹף בְּרִדְהוּא הַמְּלָבֵשׁ - הַאִי־וְסוֹף מְלּוּבֵשׁ בְּחֻכְמַתוֹ
 40 וְתוֹרָתוֹ שְׂבִידְעֵתָהּ. - בְּנִפְשׁ הַיְהוּדִי הַלּוֹמֵד וּמִבֵּין תּוֹרָה, וְהוּ
 41 שְׂכָתוֹב: "וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מַעֲי", - כְּלוֹמֵר, הַתּוֹרָה נִדְהִית מְזוּנָה
 42 הַפְּנִימִי שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, וְכִמּוֹ שְׂכָתוֹב בְּ"עֵץ חַיִּים" שֶׁעַד מִד פֶּרֶק ג'
 43 שְׂלִבְשֵׁי הַנִּשְׁמוֹת בְּגֵן עֵדֶן הֵן הַמְּצוּוֹת, - כְּדִי שֶׁהַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא
 44 מְזוּגְבֵלָת, תּוֹכֵל "לְקַבֵּל" אֵת זֵיו הַשְּׂכִינָה בְּגֵן־עֵדֶן, שֶׁהוּא אֹר אֶלְקִי

2. תהלים מ, ט. 3. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "שולל שלא נאמר שהתורה נעשה מזון מפני ענין צדדי דלשמה, ולא כנ"ל, כי אדרבא ולשמה
 היינו כו'". 4. פאה פרק א', משנה א.